

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av 17 § tingsrättslagen och 8 § lagen om häradsåklagare

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 maj 2001 en proposition med förslag till lagar om ändring av 17 § tingsrättslagen och 8 § lagen om häradsåklagare (RP 68/2001 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Asko Välimaa, justitieministeriet

- hovrättsrådet Antti Kuningas, Helsingfors hovrätt
- lagman Kauko Huttunen, Helsingfors tingsrätt
- statsåklagare Matti Nissinen, Riksåklagarämbetet
- advokaten Olli Pohjakallio, Finlands Advokatförbund.

Dessutom har Finlands Juristförbund inkommit med ett skriftligt yttrande till utskottet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att bestämmelsen i tingsrättslagen om tingsfiskalers och notariers behörighet ändras. Syftet med lagändringen är att förtydliga gällande lag såtillvida att en tingsfiskal och, på förordnande av lagmannen, den som i minst fyra månader tjänstgjort som notarie skall ha rätt att vara ordförande i tingsrätten i en sammansättning med nämndemän i brottmål där den åtalade inte är häktad och där det för ett i åtalet avsett enskilt brott under de omständigheter som nämns i åtalet inte är föreskrivet något annat el-

ler strängare straff än böter eller fängelse i två år.

Bestämmelsen i gällande lag om biträdande åklagares behörighet motsvarar bestämmelser ovan om tingsfiskaler och notarier. Därför föreslår regeringen att bestämmelsen om biträdande åklagares behörighet i lagen om häradsåklagare också skall ändras.

Lagarna avses träda i kraft den så snart som möjligt sedan de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

I 17 § 2 mom. 4 punkten tingsrättslagen föreskrivs att lagmannen kan förordna den som tjänstgjort som notarie i fyra månader att i enskilda fall vara ordförande i så kallad nämndemannasammansättning, dock inte i brottmål där

den åtalade är häktad eller där, under de omständigheter som framgår i målet, följden kan vara något annat eller strängare straff än böter eller fängelse i två år. Innan högsta domstolen i mars i år kom med ett förhandsavgörande (HD 2001:30) hade bestämmelsen av hävd tolkats så

att straffskalan för de enskilda brottåtalet är avgörande, inte den sammanräknade tiden för maximistraffen för dem. Men högsta domstolens tolkning är att lagrummet avser det maximistraff som svaranden kan dömas till i ett och samma brottmål, oberoende av antalet brott som skall prövas.

I propositionen föreslås att bestämmelsen ändras så att de maximistraff som kan dömas ut för de enskilda brott åtalet gäller entydigt skall ligga till grund för notariernas och tingsfiskalernas av brottets grovhet beroende behörighet. Utskottet anser att den föreslagna preciseringen av bestämmelsen är ändamålsenlig och nödvändig samt tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Regeln att notariernas och tingsfiskalernas behörighet är beroende av straffskalan för respektive brott är schematisk, men motiveras av att den är tydlig och enkel. Med hänsyn till parternas rättstrygghet är det av fundamental betydelse att lagmannen enligt 17 § 3 mom. tingsrättslagen inte får förordna en notarie eller tingsfiskal att behandla ett mål som på grund av sin art eller sin omfattning bör anses vara svårt att avgöra.

Enligt utredning till utskottet förekommer det inga problem med rättstryggheten i praktiken. Utskottet påpekar därför att det handlar om en

lagteknisk justering, där ett förtydligande av bestämmelserna medger en återgång till lagens ursprungliga syfte. Följaktligen kan utskottet i sammanhanget inte ta ställning till vare sig domstolsväsendets tjänstestruktur eller en omläggning av domarutbildningen, två frågor som för närvarande bereds i ett vidare perspektiv.

I samband med expertutfrågningen diskuterades också behovet av en särskild övergångsbestämmelse. Utskottet hänvisar till det som sägs i motiveringen till propositionen (s. 3 andra spalten), nämligen att bestämmelser om rättegångsförfarandet enligt etablerad praxis så snart de har trätt i kraft börjar tillämpas även i ärenden som anhängiggjorts innan en ny lag trätt i kraft. Den nya lagen tillämpas följaktligen också på ärenden som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande. Därför behövs ingen särskild övergångsbestämmelse, utan så snart lagen trätt i kraft gäller den alla ärenden som är anhängiga vid domstolarna.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet vördsamt

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 17 maj 2001

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /fkf
Annika Lapintie /vänt
Paula Lehtomäki /cent
Kari Myllyniemi /cent

Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänt
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Timo Seppälä /saml
Lasse Virén /saml.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Timo Tuovinen.